

„Extract-Udtoget“ var rigtigt, vilde der ikke deri kunne søges noget Bevis for den omspurgte Eneret.

Disse Betæneligheder har jeg tidligere haft Leilighed til at udtale saavel i Folke-thinget som andetsteds. Deres Berettigelse har nu bekræftet sig i en Udstrækning, som jeg tilstaar endog har overrasket mig selv. Jeg lader nemlig hoslagt følge en af mig fra Kongerigets Arkiv erhvervet af samme bekræftet Afsskrift af hele det af Kong Christian V. til Greve Conrad Heidentlow paa Frijensvold Hovedgaard og Løistrupgaard samt Gods udstedte Skjøde af 11te November 1684 (Bilag 8). Der findes i dette iøvrigt meget udførlige Skjøde aldeles ikke nogen Passus, der tyder saaledes som oftmeldte „Extract-Udtoget“, ja ikke engang Noget som helst, der har mindste Lighed med samme. Ordene Løgefiskeri, Randers Fjord, Midtstrømsfiskeri, Udbyhøi etc. ere end ikke nogeninde nævnte i hele Skjødet. Dette om-taler kun ganske i Almindelighed Fiskeri, Fiskevand blandt meget andet Tilliggende, Herligheder og Rettigheder, der fulgte med Eiendommene. Det er hermed givet, at hin Notits af Løgefiskerikommisionen ikke er, hvad man hidtil har anset den for, et Extract-Udtoget af Skjødet af 11te November 1684, og at saaledes det Grundlag, hvorpaa ovennævnte Domme hvile, er faktisk urigtigt.

Da Skjødet af 11te November 1684 (Bilag 8) saaledes lige saalidt som Skjødet af 25de April 1661 (Bilag 9) oplyser noget nærmere om Omfanget af de Fiskerirettigheder, som Kongen hidtil i sin Egenkab som Eier af Frijensvold og Løistrup havde udøvet i Randers Fjord og Gudenåen, og som han ved de forskellige Salg af de nævnte Eiendomme lod følge med disse, maa man ad anden Vej søge Oplysning om bemeldte Fiskerirettigheders Bestaaenhed. Dette har imidlertid ingen Bænkfelighed, saa meget mindre som det er lykkedes mig ligeledes fra Kongerigets Arkiv at erhverve en af samme bekræftet Afsskrift af Kong Frederik den Tredies aabne Mandat af 8de Marts 1664 (Bilag 10). Bemeldte Afsskrift (Bilag 10) indeholder tillige 2de Ordre af 31te Marts 1664 til Dve Suel og Randers Magistrat om at paase Mandatets Udførelse.

I den ældste Tid var det den almindelige Regel, at Kongerne havde Eiendomsretten til Floder, Søer, Fjorde og Havet. Saaledes hedder det bl. A. i jydste Lov, Bog II., Kap. 61, at alle Forstrande ere Kongens, og at det, som ingen Mand eier, hører Kongen til¹⁾. I Kræft af denne Eiendomsret eller rettere Overhøiheidsret ansaa Kongerne sig berettigede til at raade over Fiskeriet, helt forbyde saadant, meddele særlige Rettigheder til samme m. m.; men i Almindelighed var Følgen af Kongens Rettigheder ikke, at det var Befolkningen forbudt at fiske, men at der kunde paalægges dem, der fiskede, Told og andre Afgifter. Navnlig ser man, at der krævedes Afgifter af faststaaende Indretninger, saasom Løgegaarde og Malegaarde. I Haandfæstningerne betingede Abelen sig imidlertid Afgiftsfrihed af Malegaarde, hvilken sidste Frihed siden blev almindelig for Alle, hvorefter Bestemelsen er gaaet over i Chr. V.s D. 2 5—10—43.

En Forstjæl imellem, hvad der gjaldt for Fiskeriet i Ferskvand og i Saltvand, findes neppe i de ældre Provinsiallove; men det er dog sandsynligt, at den Regel mere og mere har uddannet sig med Hensyn til mindre ferske Vand, at disse betragtedes som fælles, saaledes at enhver tilgrændsende Løbseier, som det hedder i D. 2. 5—10—42, havde Magt til at fiske ud for sin Fjord og indtil Midtstrøms²⁾. Denne Ret behøvede imidlertid ikke at ubelufte, at ogsaa Andre ifølge særlige Privilegier eller efter anden Adkomst kunde have Ret til at fiske i det paagældende Vand eller til at benytte dette paa anden Maade, saasom til Seilads, Møllebrug, Flaadning m. m. I de salte Vand, altsaa i Havet, Bugter, Fjorde og Sunde etc., var derimod Enhver berettiget til at fiske overalt, hvor han vilde, saavidt ikke særlige Rettigheder eller Lovbud paa enkelte Steder derfor vare til Hindre. Denne Regel, der gjælder endnu den Dag i Dag, er med megen Klarhed udtalt i en Forordning af 2den Januar 1740³⁾. Da denne Forordning ikke findes i Schous Udtoget, lader jeg den hoslagt følge som Bilag 11.

¹⁾ Jfr. Biskop Annis Glosse til s. 2. 1—53. „Dersom Kongens Fjord støder til fælles Vand, er Vandet Kongens og den Anden beholder Fjorden, hvorefter følger, at Fiskeriet er Kongens (si terra unius concurrat ad aquam communem, aqua est regis et alter retinet terram, ex quo sequitur quod piscatura est regis).

²⁾ Jfr. Thor Degus Art. III. „Traktens Mænd om Fiskeri, da skal Enhver have Ret til at fiske, saavidt som han haver reddragen Fjord i sin Mark.“

³⁾ Reetlmann angiver fejlagtig, at denne Forordning er af 2. April 1740.